

OPRACOWANIE PYTANIA

Poświęcenie się w imię wyższych wartości. Omów zagadnienie na podstawie *Mitologii* (cz. I Grecja) Jana Parandowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Jan Parandowski, *Mitologia* (cz. I Grecja)

EPOKA

Starożytność

ŹRÓDŁO

ustna.odrabiamy.pl

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do matury 2027 od Odrabiamy.pl.

Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator matury ustnej. Ocena wg kryteriów CKE.

Posłuchaj

Darmowy kurs z opracowaniem pytań jawnych 2027.

1 O co tak naprawdę pyta komisja

Sedno pytania to nie samo cierpienie bohatera, ale relacja: co poświęcam i w imię czego. Trzeba nazwać wartość wyższą (dobro ludzkości, prawo boskie, lojalność) i pokazać, że bohater świadomie płaci za nią wysoką cenę. Egzaminator chce usłyszeć ocenę sensu tej ofiary, także tego, czy została doceniona.

poświęcenie	Dobrowolna rezygnacja z własnego dobra – życia, wolności, spokoju – na rzecz kogoś lub czegoś. Komisja oczekuje, że odróżnisz je od zwykłego cierpienia czy kary, które nie są wyborem.
wyższe wartości	Cele ważniejsze niż własny interes: dobro ludzkości, sprawiedliwość, wierność bogom lub bliskim, wolność. Trzeba je nazwać konkretnie przy każdym przykładzie, a nie mówić ogólnie o „ideałach”.
Mitologia (cz. I Grecja)	Mity greckie w opowieści Parandowskiego, z Prometeuszem, Heraklesem czy Orfeuszem. Komisja przyjmie każdy mit grecki, ale sprawdzi, czy szczegóły są zgodne z tą wersją.

KOMISJA CHCE USŁYSZEĆ

- ✓ Tezę, która od razu mówi, jaki sens ma poświęcenie bohatera mitycznego i czy przynosi mu ono nagrodę, czy karę.
- ✓ Co najmniej dwa mity omówione pod tezę, z nazwaną wartością i ceną, w tym Prometeusza jako wzorzec ofiary bezinteresownej.
- ✓ Kontekst z innej epoki, w którym bohater podobnie oddaje siebie za wartości, oraz wniosek o tym, dlaczego kultura ceni taką postawę.

2 Co wziąć z lektury i jaki kontekst wybrać

Z LEKTURY BAZOWEJ

- Prometeusz – dar ognia: tytan, który według Parandowskiego ulepił człowieka z gliny i łez, widząc bezradność ludzi, wykraść bogom ogień i przyniósł go na ziemię, a potem nauczył ludzi rzemiosł i sztuk. Poświęcił dobre stosunki z bogami dla istot słabszych od siebie – to wzorzec ofiary bezinteresownej.
- Prometeusz – kara: Zeus zesłał na ludzi Pandorę z puszką nieszczęść, a Prometeusza kazał przykuć do skały Kaukazu, gdzie orzeł codziennie wyjadał mu odrastającą wątrobę; po wiekach uwolnił go Herakles. Cena poświęcenia jest długa i okrutna, ale bohater się nie ugina – stąd pojęcie postawy prometejskiej.
- Herakles: syn Zeusa, który w pokucie za zabicie własnych dzieci w szale zesłanym przez Herę służył Eurysteuszowi i wykonał dwanaście prac, oczyszczając świat z potworów (lew nemejski, hydra lernejska, Cerber); za to życie pełne znoju został po śmierci przyjęty na Olimp. Trud nałożony jako kara, ale obrócony w dobro ludzi i nagrodzony – dobry kontrast z dobrowolną ofiarą Prometeusza.
- Orfeusz: zszedł do Hadesu po zmarłą Eurydykę, ryzykując życie, i muzyką wzruszył władców podziemia. Poświęcenie w imię miłości, które kończy się klęską przez jedno spojrzenie – pokazuje, że wartość ofiary nie zależy od jej skutku.
- Ifigenia (opcjonalnie): córka Agamemnona, którą ojciec miał złożyć w ofierze Artemidzie, by flota grecka mogła wypłynąć pod Troję. Poświęcenie jednostki dla wspólnoty, ale wymuszone – pozwala zapytać, czy ofiara niedobrowolna jest jeszcze poświęceniem.

LITERACKI

POLECANY

Dziady cz. III, Adam Mickiewicz

Konrad w Wielkiej Improwizacji chce cierpieć za cały naród („Nazywam się Milijon”) i wprost przyjmuje postawę prometejską – gotowość do samotnej walki z Bogiem o szczęście ludzi. Romantyzm przenosi wzorzec ofiarnika z mitu na losy narodu, ale Mickiewicz pokazuje też pychę Konrada, co pozwala ci ocenić granice takiego poświęcenia.

LITERACKI

Antygona, Sofokles

Antygona świadomie wybiera śmierć, by pochować brata Polinejkesa wbrew rozkazowi Kreona – poświęca życie dla prawa boskiego i miłości rodzinnej. Podobieństwo do Prometeusza: bohater zna cenę i ją akceptuje, a władza karze go za czyn, który jest dobrem; różnica: jej ofiara zostaje uznana już w finale tragedii, gdy Kreon przyznaje się do błędu.

BIBLIJNY

Ewangelie: męka i śmierć Jezusa

Jezus dobrowolnie przyjmuje cierpienie i śmierć na krzyżu dla zbawienia ludzi, a Prometeusz od dawna bywa odczytywany jako jego pogańska zapowiedź: obaj cierpią za ludzkość, nie za własne winy. Różnica: ofiara Chrystusa ma sens odkupieńczy i kończy się zmartwychwstaniem, ofiara tytana – wielowiekową karą.

3 Mapa wypowiedzi

- 1 Teza: poświęcenie w imię wyższych wartości nadaje sens cierpieniu bohatera, choć często oznacza samotność i karę zamiast nagrody.
- 2 Prometeusz jako dobroczyńca ludzkości: dar ognia i wiedzy wbrew woli bogów.
- 3 Cena ofiary: okrutna kara i niezłomność Prometeusza – poświęcenie świadome i bezinteresowne.
- 4 Kontekst: *Dziady* cz. III (Adam Mickiewicz) – Konrad w więziennej celi oskarża Boga o obojętność wobec cierpienia Polaków i chce przejąć władzę nad ludzkimi duszami, żeby je wyzwolić, a z treści dramatu można się domyślać, że kończy na Sybirze. Zestaw ten bunt z ofiarą Prometeusza: ta sama miłość do ludzi i ta sama kara.
- 5 Wniosek: kultura europejska od starożytności ceni jednostki gotowe oddać siebie za dobro innych – to z mitów wyrósł wzorzec bohatera-ofiarnika.